

30.05.2002

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kansanterveyslaitos

KANSANTERVEYSLAITOKSEN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2001

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa Kansanterveyslaitoksen tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2001 ämän tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus annetaan sekä sosiaali- ja terveysministeriölle että Kansanterveyslaitokselle. Tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja Marjut Rimminen ja sitä on valvonut tarkastuspäällikkö Hannu Taunula.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut Kansanterveyslaitoksen tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskenta-toimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

TILINPÄÄTÖS JA LASKENTATOIMI

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot, laskelmien tarkastelu ja kirjanpito

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi ovatko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot olennaisilta osiltaan oikein laaditut. Kirjanpidon tarkastusta on kohdennettu riskianalyysiin perustuen.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on tarkastuksessa todettu laadituiksi säännösten mukaisesti seuraavin poikkeuksin.

Talousarvion toteutumalaskelmaan sisältyy noin 1,8 mmk vuodelle 2000 kuuluvia tuloja, mikä johtuu tulojen laskutuksessa olleesta vii-

veestä. Lisäksi talousarvion toteutumalaskelmasta puuttuu vuodelle 2001 kuuluvia tuloja noin 3,3 mmk, jotka olisi tullut tulouttaa yhteisrahoitteisesta toiminnasta aiheutuneita menoja vastaavasti vuoden 2001 tuloksi. Liikekirjanpidon tuotto- ja kululaskelma sisältää vastaavansuuruisen jaksottamisvirheen.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen mukaisesti.

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu talousarvioasetuksen mukaisesti.

Laitoksen taloushallintojärjestelmiä koskevia menetelmäkuvaksia on täydennetty, mutta ne eivät vielä ole talousarvioasetuksen 47 §:n edellyttämällä tasolla. Yhteisrahoitteisen toiminnan konekielisten tulokirjausten perusteena olevia tiliöintitietoja ei ole tulostettu eikä varmennettu asianomaisin tarkastus- ja hyväksymismerkinnoin. Laitoksella ei ole ollut talousarviolain 44 § 3 momentissa edellytettyä lupaa menettelyynsä. Tilinpäätöksen ja kirjausten välinen yhteys ei ole ollut talousarvioasetuksen 43 §:n mukaisesti todennettavissa.

Kirjanpidon järjestämisen ja hoidon taso edellyttää kehittämistoimenpiteitä.

Tuloksellisuuden kuvaus, maksullisen toiminnan kannattavuustiedot ja näiden perustana oleva laskentatoimi

Tuloksellisuuden kuvauksen ja kustannus- ja suoritustietojen sekä kustannusvastaavuuslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa ja edellä mainittujen tietojen perustana olevaa laskentatoimea on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi sisältävätkö tuloksellisuuden kuvaus ja kustannusvastaavuuslaskelmat olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot. Tuloksellisuuden kuvauksen osalta tarkastus on kohdennettu painottuen toimintakertomuksessa kirjanpitoon perustuvien tietojen tarkastamiseen. Tuloksellisuuden kuvauksen vaikuttavuustietojen osalta on arvioitu esitettyjen tietojen riittävyttä kokonaisuutena.

Tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevien tunnuslukujen sijasta tilinpäätöksessä on esitetty keskeiset suoritustiedot sekä henkilötyövuositiedot sekä kustannuskehitys tulosalueittain kolmelta vuodelta. Esitetyt suorite- ja kustannustiedot sekä kustannusvastaavuuslaskelmissa esitetyt tiedot ovat luotettavia ja riittäviä, joskin laskelmat tulisi esittää myös kahdelta edelliseltä vuodelta.

Esitettyjä vaikuttavuustietoja voidaan kokonaisuutena pitää riittävinä.

Tuloksellisuuden kuvauksen ja kustannusvastaavuuslaskelmien perustana olevaa laskentatointia voidaan pitää asianmukaisesti järjestettynä ja hoidettuna.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyysissä ja tarkastettu laskenta-toimen ja tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä.

Kirjanpidon ja yhteisrahoitteisen toiminnan sisäisessä valvonnassa on tullut esiin puutteita, jotka ovat koskenet yhteisrahoitteisen toiminnan tulojen kohdentamista ja jaksottamista sekä tulojen konekielellistä kirjaamista ilman talousarvioasetuksen 44 § 3 momentin mukaista lupaa. Tämä on johtanut muihin talousarvioasetuksen vastaisiin menettelyihin. Ne ovat koskeneet tilinpäätöksen ja kirjausten välistä audit trailia ja tositteiden tarkastus- ja hyväksymismenettelyitä.

Laitoksen menetelmäkuvaukset eivät ole talousarvioasetuksen 47 §:n edellyttämällä tasolla. Taloussääntöön ei ole päivitetty kaikkia talousarvioasetuksen (263/2000) eikä Valtiokonttorin määräyksen edellyttämiä (20/03/2001) muutoksia. Sisäiselle tarkastukselle ei ole laadittu talousarvioasetuksen 70 § 3 momentissa edellytettyä ohjesääntöä.

Vuoden 2000 vuositilintarkastuskertomuksessa laitos veloitettiin ilmoittamaan tarkastusvirastolle 15.8.2001 mennessä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt kirjanpidon ja sen sisäisen valvonnan järjestämisestä koskevan muistutuksen johdosta.

Kansanterveyslaitoksen kirjanpidon sisäisen valvonnan järjestelyt eivät tarkastusviraston huomautuksista eivätkä laitoksen ilmoittamista toimenpiteistä huolimatta ole vielä asianmukaisella tasolla. Talousarviolain 24 b §:n mukaan sisäisen valvonnan järjestämistä johtaa ja sen asianmukaisuudesta vastaa viraston ja laitoksen johto.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuun ottamatta varainhoitovuoden tulojen kohdentamisvirheitä sekä kirjanpidossa ja sen sisäisessä valvonnassa esiin tulleita talousarvioasetuksen vastaisia menettelyjä.

**ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALouden
TARKASTUSVIRASTOLLE**

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen Kansanterveyslaitoksen tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 15.8.2002 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt kirjanpidon ja sen sisäisen valvonnan järjestämistä koskevan muistutuksen johdosta.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Mäki-Ranta

Ylitarkastaja

Marjut Rimminen

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö
Kansanterveyslaitoksen pääjohtaja
Valtiokonttori